

Indhold

London 7

Jalousimanden 33

Køen 149

Affald 159

Tilståelsen 187

Odd 203

Øreringen 245

London

Jeg er ikke bange for at flyve. Risikoen for, at en gennemsnitlig flypassager kommer til at dø i et flystyrt, er én til elleve millioner. Sagt på en anden måde: Risikoen for, at man dør i et flysæde som følge af hjerteinfarkt, er otte gange så stor.

Jeg ventede, til flyet var lettet og havde fladet ud, før jeg lænede mig til siden og med lav og forsøgsvis beroligende stemme serverede statistikken for den hulkende, rystende kvinde i vinduessædet.

“Men selvfølgelig betyder statistik ikke det store, når man er bange,” tilføjede jeg. “Det kan jeg roligt sige, for jeg ved præcis, hvordan du har det.”

Du – som indtil nu havde stirret ufravendt ud ad vinduet – vendte dig langsomt om og så på mig – som om du først nu opdagede, at der sad nogen i sædet ved siden af dig. Sagen med sæder på businessclass er den, at de ekstra centimeter mellem sæderne gør, at det med lidt koncentration kan lykkes en at bilde sig selv ind, at man er alene. Og der er en fælles forståelse mellem businessclass-passagerer af, at man ikke ødelægger denne illusion ved at sige noget ud over korte høflighedsfraser og det, der eventuelt kan være en praktisk nødvendighed (“Er det i orden, at jeg trækker gardinet ned?”). Og eftersom den ekstra benplads gør, at man uden koordineret samarbejde kan passere hinanden for at gå

på toilettet, få adgang til bagagehylden og så videre, er det som regel aldeles muligt totalt at ignorere hinanden, selv hvis rejsen varer et halvt døgn.

Jeg tolkede dit ansigtsudtryk sådan, at du var mildt forbavset over, at jeg brød businessclass-regel nummer ét. Noget ved din afslappet elegante påklædning – et par bukser og en bluse i farver, som jeg ikke kunne se matchede, men som jeg antog alligevel gjorde det ud fra den person, der havde dem på – sagde mig, at det var et stykke tid siden, at du havde rejst på økonomiklasse, hvis du nogensinde havde gjort det. Men du græd trods alt, så var det ikke dig, der rev den indforståede væg ned? På den anden side græd du med bortvendt ansigt og viste dermed tydeligt, at det her ikke var noget, du ønskede at dele med dine medpassagerer.

Tja, at afstå fra at sige nogle trøstende ord ville grænse til følelseskulde, så jeg kunne kun håbe på, at du ville forstå mit dilemma.

Dit ansigt var blegt og forgrædt og alligevel forunderligt, ligesom alfeagtigt smukt. Eller måske var det netop det blege, forgrædte, som gjorde det så smukt? Jeg har altid haft en smag for det skrøbelige, det sårbare. Jeg rakte dig en serviet, som stewardessen havde placeret under vores vandglas før takeoff.

“Tusind tak,” sagde du, tog servietten, præsterede et smil og lagde servietten mod den løbende makeup under dit ene øje. “Men det tror jeg ikke.” Så vendte du dig om mod vinduet igen, lagde panden mod plexiglasset, som for at gemme dig, og din krop blev igen rystet af en hulken. Hvad tror du ikke? At jeg ved, hvordan du har det? Uanset hvad, havde jeg gjort mit og ville selvfølgelig fra nu af lade dig være i fred med dine egne sager. Jeg ville se en halv film og så prøve at sove, selv om jeg ikke regnede med at få mere end højst en time. Jeg plejede sjældent at sove uan-

set længden af flyveturen, og specielt ikke, når jeg vidste, at jeg burde sove. Jeg skulle kun være i London i seks timer, så var det tilbage til New York.

Skiltet med 'Fasten your seatbelt' blev slukket, en stewardesse kom rundt og hældte nyt vand i de tomme glas, som stod på det brede, solide armlæn mellem os. Før takeoff oplyste kaptajnen, at flyvningen fra New York til London i nat ville tage fem timer og ti minutter. Rundt om os havde nogle passagerer allerede lagt sæderne ned og trukket tæpperne over sig, mens andre sad med ansigtet oplyst af videoskærmene foran sig og ventede på måltidet. Både jeg og kvinden ved siden af mig havde sagt nej tak, da stewardessen gik rundt med menukortet, inden vi lettede. Til min glæde fandt jeg en film i kategorien Classics, *Strangers on a Train*, og skulle til at tage hovedtelefonerne på, da jeg hørte din stemme:

“Det er min mand.”

Jeg holdt hovedtelefonerne i hænderne og vendte mig om mod dig.

Mascaraen lå som dramatisk teatersminke rundt om dine øjne. “Han bedrager mig med min bedste veninde.”

Jeg ved ikke, om du kunne høre, at det var lidt pudsigt fortsat at omtale denne person som din bedste veninde, men jeg havde ikke til hensigt at korrigere dig, for at sige det på den måde.

“Det er jeg ked af at høre,” svarede jeg. “Det var ikke min mening at blande mig ...”

“Det skal du ikke beklage. Det er fint, at mennesker viser omsorg. Det gør alt for få. Vi er jo skræmte fra vid og sans for det, som er oprivende og sørgeligt.”

“Det har du nok ret i,” sagde jeg og vidste ikke, om jeg skulle lægge hovedtelefonerne fra mig eller ej.

“Jeg gætter på, at lige nu er de i seng med hinanden,” sagde

hun. “Robert er altid liderlig. Og det er Melissa også. I dette øjeblik knepper de med hinanden i mine silkelagner.”

Min hjerne skabte automatisk et billede af et ægtepar i trediverne, hvor han tjente penge, ganske mange af dem, og du bestemte sengetøjet. Vores hjerner er eksperter i stereotyper. Nogle gange tager de fejl. Nogle gange har de ret.

“Det må føles forfærdeligt,” sagde jeg uden en alt for dramatisk betoning.

“Jeg vil gerne dø,” sagde du. “Så du tager fejl, når det gælder flyet. Jeg håber, at det styrter ned.”

“Men der er så meget, du ikke har nået endnu,” sagde jeg og satte en bekymret mine op.

Et øjeblik stirrede du bare på mig. Det var muligvis en dårlig spøg, i hvert fald elendig timing og lidt for frækt i betragtning af situationen. Du havde trods alt lige sagt, at du gerne ville dø, og du havde endda opgivet et plausibelt motiv. Spøgen kunne enten opfattes som upassende og ufølsom eller som en befriende distraktion fra det indiskutabelt dystre. *Comic relief*, som man kalder det, i hvert fald når det fungerer. Men uanset hvad fortrød jeg min morsomhed, ja, jeg holdt faktisk vejret. Så smilede du. Det var bare som en krusning på en vandpyt, væk igen i samme øjeblik, men jeg trak vejret igen.

“Tag det roligt,” sagde du stille. “Det er kun mig, der skal dø.”

Jeg så spørgende på dig, men du undgik øjenkontakt og kiggede i stedet forbi mig og ud i kabinen.

“De har et spædbarn på anden række derhenne,” sagde du. “Et barn, som måske vil græde hele natten på businessclass. Hvad mener du om det?”

“Hvad skal man mene om det?”

“Man skal mene, at forældrene burde forstå, at de, der har

betalt ekstra for at sidde her, har gjort det, fordi de har brug for at sove. De skal måske direkte til et møde eller på arbejde i morgen tidlig.”

“Tja. Så længe flyselskabet ikke nægter spædbørn på business, er det vel ikke forældrenes ansvar ikke at benytte sig af tilbuddet.”

“Så bør flyselskabet straffes for at narre os.” Du tørrede dig forsigtigt under det andet øje. Du havde skiftet den serviet ud, jeg havde givet dig, med en medbragt kleenex. “De reklamerer for business med billeder af sødt sovende passagerer.”

“I det lange løb får selskabet sin straf, for vi er jo ikke villige til at betale for noget, vi ikke får.”

“Men hvorfor gør de det?”

“Forældrene eller flyselskabet?”

“Jeg kan forstå, at forældrene gør det, fordi de har flere penge end skam. Men flyselskabet taber vel penge på, at deres businessprodukt bliver forringet?”

“Deres omdømme ville også tabe point, hvis de hænges ud som meget lidt børnevenlige.”

“Barnet er vel ligeglad med, om det græder på business eller economy.”

“Du har ret. Jeg mente, hænges ud som meget lidt venlige over for småbørnsforældre.” Jeg smilede. “Flyselskaberne er vel bange for, at de skal fremstå som udøvere af en slags apartheid. Problemet kunne selvfølgelig løses ved, at de, der græder på businessclass, forvises til economy og skal overlade sædet til en smilende, labil person med en discountbillet.”

Din latter var blød og tiltalende, og denne gang nåede den op til øjnene. Det var let at tænke – og jeg tænkte – at det er uforståeligt, at nogen ville være utro mod så smuk en kvinde som dig, men sådan er det jo: Det handler ikke om ydre skønhed. Og heller ikke om den indre.

“Hvad laver du?” spurgte du.

“Jeg er psykolog og forsker.”

“Og hvad forsker du i?”

“Mennesker.”

“Selvfølgelig. Hvad har du fundet ud af?”

“At Freud havde ret.”

“I hvad?”

“At mennesker, med nogle få undtagelser, ikke er ret meget værd.”

Du lo. “Amen, hr. ...”

“Kald mig Shaun.”

“Maria. Men du mener det ikke, Shaun, gør du?”

“At mennesker med få undtagelser kun er lidt værd? Hvorfor skulle jeg ikke mene det?”

“Du har bevist, at du kan føle omsorg, og omsorg er meningsløst, hvis man er en ægte misantrop.”

“Jaså. Hvorfor skulle jeg lyve om det?”

“Af samme grund. Du føler omsorg. Så du taler mig efter munden, du trøster mig ved at påstå, at du har flyskræk ligesom mig. Når jeg siger, at jeg bliver bedraget, trøster du mig ved at sige, at verden er fuld af dårlige mennesker.”

“Nå da! Og det er ligesom mig, der skal være psykologen her.”

“Der kan du bare se. Selv dit valg af erhverv afslører dig. Du kan lige så godt indrømme, at du modbeviser din egen påstand. Du er et menneske med værdi.”

“Jeg ville ønske, at det var sådan, Maria, men jeg er bange for, at min tilsyneladende omsorg bare er et resultat af borgerlig, engelsk opdragelse, og at jeg ikke har stor værdi for andre end mig selv.”

Du vendte kroppen et par næsten umærkelige grader om mod mig. “Så er det opdragelsen, som giver dig værdi, Shaun.

Og hvad så? Det er det, du gør, og ikke, hvad du tænker og føler, som giver dig værdi.”

“Jeg tror, du overdriver. Opdragelsen gør bare, at jeg ikke bryder mig om at bryde regler for acceptabel opførsel. Der er ikke tale om egentlige opofrelser. Jeg tilpasser mig og undgår ubehag.”

“Som psykolog har du i hvert fald værdi.”

“Jeg er bange for, at jeg også der er en skuffelse. Jeg er ikke intelligent eller arbejdsom nok til at finde nogen kur mod skizofreni. Hvis flyet skulle styrte ned nu, vil verden bare gå glip af en ganske kedelig artikel om *confirmation bias* i et videnskabeligt tidsskrift, som kun læses af en håndfuld psykologer, det er det hele.”

“Er du koket?”

“Ja, jeg er også koket. Det er en af mine mange laster.”

Nu lo du hjerteligt. “Ikke engang hustru eller børn, som vil savne dig, hvis du forsvinder?”

“Nej,” svarede jeg kort. Da jeg havde sædet ud mod gangen, kunne jeg ikke bare afslutte samtalen ved at vende mig om mod vinduet og lade, som om jeg fik øje på noget interessant nede på Atlanterhavet i nattemørket. At tage bladet op fra lommen i stoleryggen foran mig ville virke for demonstrativt.

“Undskyld,” sagde du lavmælt.

“Det er helt i orden,” svarede jeg. “Hvad mente du med, at du skal dø?”

Vores blikke mødtes, og for første gang så vi hinanden. Og selv om det muligvis er efterrationalisering, tror jeg, at vi begge fik et glimt af noget, som gjorde, at vi allerede da anede, at det her var et møde, som kunne forandre alt, ja, som allerede havde forandret alt. Måske var du i færd med at tænke det, men blev forstyrret, da du lænede dig ind over armlænet

mod mig, så jeg genkendte parfumeduften, som fik mig til at tænke på hende, at det var hendes duft, at hun var tilbage.

“Jeg vil tage mit eget liv,” hviskede du.

Jeg ved ikke, hvad mit ansigt udtrykte, men jeg vidste, at du ikke løj.

“Hvordan har du tænkt dig at gøre det?” var det eneste, jeg kunne finde på at sige.

“Skal jeg fortælle dig det?” spurgte du med et uudgrundeligt, næsten muntert smil.

Jeg mærkede efter. Ville jeg høre svaret?

“For resten er det ikke sandt,” sagde du. “For det første skal jeg ikke tage livet af mig. Jeg har allerede gjort det. For det andet er det ikke mig, det er dem.”

“Dem?”

“Ja, jeg har underskrevet en aftale for ...” Du så på uret, et Cartier, som jeg gættede på var en gave fra denne Robert. Før eller efter hans utroskab? Efter. Denne Melissa var ikke den første. Han havde været utro hele tiden. “... fire timer siden.”

“Dem?” gentog jeg.

“Selvmordsfirmaet.”

“Mener du ... som i Schweiz? Altså aktiv dødshjælp?”

“Ja, bare mere aktiv. Og med den forskel, at de tager livet af dig på en sådan måde, at det ikke ser ud som selvmord.”

“Hvad?”

“Du ser ud, som om du ikke tror mig.”

“Jeg ... jo da, jeg er bare forbløffet.”

“Det kan jeg se. Det her skal blive mellem os, for kontrakten indeholder en tavsheds klausul, så jeg har egentlig ikke lov til at fortælle om det her til nogen. Det er bare ...” Du smilede, samtidig med at dine øjne igen fyldtes af tårer. “... så uudholdeligt ensomt. Og du er fremmed. Og psykolog. I har jo tavshedspligt, ikke?”

Jeg rømmede mig. "Når det handler om patienter, jo."

"Så er jeg din patient. Jeg kan se, at du lige nu har tid til en konsultation. Hvad er dit honorar, doktor?"

"Jeg er bange for, at vi ikke kan gøre det sådan, Maria."

"Selvfølgelig ikke. Det bryder vel spillereglerne for din profession. Men du kan vel bare lytte som privatperson?"

"Du må forstå, at det er et etisk problem for mig som psykolog, hvis en selvmordstruet person betror sig til mig, uden at jeg forsøger at gribe ind."

"Du har ikke forstået, at det er for sent at gribe ind. Jeg er allerede død."

"Du er død?"

"Kontrakten er irreversibel. Jeg vil blive dræbt inden for de næste tre uger. De forklarer på forhånd, at når du har sat din underskrift på papiret, findes der ingen panikknap, for hvis der havde gjort det, ville det kunne have skabt alle mulige slags juridiske tvivlstilfælde bagefter. Du sidder ved siden af et lig, Shaun." Hun lo, men nu var hendes latter hård og bitter. "Du kan jo være min drikkepartner og bare lytte lidt?" Du rakte en lang, slank arm op mod serviceknappen, og den sendte et pling ud i kabinens mørke, som fra en sonar.

"Fint," svarede jeg. "Men jeg giver dig ingen råd."

"Fint. Og du lover ikke at fortælle det videre, selv ikke efter at jeg er død?"

"Det lover jeg," svarede jeg. "Selv om jeg ikke kan se, at det skulle spille nogen stor rolle for dig."

"Åh jo. Hvis jeg bryder tavsheds klausulen i kontrakten, kan de sagsøge mit bo for en masse penge, og så bliver der kun småtterier tilbage til den organisation, jeg har testamenteret pengene til."

"Hvad kan jeg gøre for jer?" spurgte stewardessen, der lydløst havde materialiseret sig ved siden af os. Du lænede dig

hen over mig og bad om en gin og tonic til os hver. Halslinningen på din trøje faldt lidt frem, og jeg så nøgen, bleg hud. Nu kunne jeg mærke, at du ikke lugtede som hende. Din lugt var svagt sødlig, krydret, som benzin. Ja, benzin. Og en træsort, jeg ikke kender navnet på. Det var en næsten maskulin duft.

Da stewardessen havde slukket for lampen og var gået, sparkede du skoene af, drejede dig sidelæns i sædet, trak fødderne op under dig på en blød, katteagtig måde og viste et par små, nylonklædte vrister, der selvfølgelig fik mig til at tænke på ballet.

“Selvmordsfirmaet holder til i fine lokaler på Manhattan,” sagde du. “Det er et advokatselskab, og de påstår, at de har alt på det tørre, rent juridisk, og det tvivler jeg ikke på. De tager for eksempel ikke livet af mennesker, som er mentalt forstyrrede, og man skal gennemgå en grundig psykiatrisk vurdering, før kontrakten kan underskrives. Og man skal også have opsagt eventuelle livsforsikringer, så firmaet ikke kan sagsøges af forsikringsselskaber. Der er også en masse andre klausuler, men den vigtigste er tavshedserklæringen. I USA strækker aftaleretten for to frivillige, voksne parter sig længere end i de fleste andre lande, men hvis deres praksis skulle blive kendt og få opmærksomhed, er de naturligvis bange for, at reaktionerne vil få politikerne til at sætte en stopper for dem alligevel. De laver ikke nogen markedsføring, og deres klienter er udelukkende velstående mennesker, som har hørt om dem gennem *word of mouth*.

“Ja, det er vel forståeligt, at de ønsker at holde lav profil.”

“Deres klienter ønsker selvfølgelig også diskretion. Selvmord er trods alt omgærdet af skam. Ligesom aborter. Klinikker, der arbejder med aborter, gør ikke noget ulovligt, men de reklamerer ikke med det over indgangen.”